

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-4-201
Karar Sayısı : 08-31/388-129
Karar Tarihi : 1.5.2008

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : M. Haluk ARI, Esin AYGÜN

C. ŞİKAYET EDEN : Teknik Fuarcılık Yayıncılık Reklamcılık Danışmanlık
Ticaret Ltd. Şti.
20 Temsilcisi: Av. Muhittin ALİOĞLU, Av. Işıl EREN ALİOĞLU
Büyükdere Cd. Fulya Mh. GaraJ Sk. No:3 Kat:2
Mecidiyeköy/İstanbul

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN : TÜYAP Tüm Fuarcılık Yapım A.Ş.
E-5 Karayolu Gürpınar Kavşağı Beylikdüzü/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Rekabet Kurulu'nun 6.10.2005 tarih, 05-65/934-254 sayılı kararının Danıştay 13. Dairesi'nin 23.11.2007 tarih, 2007/7683 K. sayılı kararı ile kısmen iptali üzerine, TÜYAP tarafından müşterilere gönderilen 7.6.2005 tarih ve 14191 sayılı ihtarnamenin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 26.8.2005 tarih, 6047 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 26.9.2005 tarih, 2005-4-201/BN-05-EÇ sayılı Bilgi Notu, Kurul'un 6.10.2005 tarihli toplantısında görüşülerek, 05-65/936-M sayı ile, dosyanın 26.9.2005 tarih, 2005-4-201/İİ-05-EÇ sayılı sayılı İlk İnceleme Raporu'nun ekinde bulunduğu REK.0.08.00.00-110/242 sayılı Başkanlık önergesi ile Kurul gündemine alınan aynı konuya ilişkin dosya ile birleştirilmesine karar verilmiştir. Konu, Kurul'un 05-65 sayılı toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40 Söz konusu karar Danıştay 13. Dairesi'nin 23.11.2007 tarih, 2007/7683 K. sayılı kararı ile, "...TÜYAP tarafından tüm fuar müşterilerine gönderilen 07.06.2005 tarih ve 14191 sayılı ihtarnamenin içeriğinde bahsedilen hususların fuar müşterileri üzerinde etkili olup olmadığı ve ayrıca davacının 2006 yılı ve sonrası yapacağını ifade ettiği fuarlara katılmaması yolunda telkinde bulunduğundan, bu hususun 4054 sayılı Yasanın 4.maddesinin d) fıkrası kapsamında bir ihlâl oluşturup oluşturmadığı değerlendirilmeden, bu iddiaların kapsamı ve etkileri hakkında

önaraştırma yapılmadan karar verilmesinde hukuk uyarlık bulunmamaktadır.” gerekçesiyle kısmen iptal edilmiştir.

50 Anılan Danıştay kararı uyarınca hazırlanan 9.4.2008 tarihli Bilgi Notu, Kurul’un 17.4.2008 tarih, 08-29 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Kanun’un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 08-29/350-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 24.4.2008 tarih, 2005-4-201/ÖA-08-MHA sayılı Önaraştırma Raporu 24.4.2007 tarih, REK.0.08.00.00-110/112 sayılı Başkanlık önergesi ile 08-31 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor’da; TÜYAP tarafından müşterilere gönderilen 7.6.2005 tarih ve 14191 sayılı ihtarnamenin 4054 Sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı; bu nedenle soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı görüşüne yer verilmiştir.

60 H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Yönetim Kurulu’nun 27.2.2007 tarih, 242 sayılı Kararına istinaden, 30.3.2007 tarihinde yürürlüğe girmiş olan “Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar”da fuar türleri genel fuarlar ve ihtisas fuarları olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Tanımların yer aldığı 5. maddeye göre:

70 “a) Genel fuar; belirli bir sektörü veya ürün grubunu esas almadan, çeşitli mal ve hizmetlerin birlikte sergilendiği ve bunların ticari tanıtımının yapıldığı, içinde sosyal ve kültürel etkinliklerin de bulunabileceği, en az elli katılımcının yer aldığı, süresi on beş günü geçmeyen etkinliklerdir.

b) İhtisas fuarı; belirli bir ürün veya hizmet grubu ya da sektörle doğrudan ilgili ve sektöre yönelik mal ve hizmet üreten katılımcıların, teknolojik ve uygulamalı bilgi alışverişinin artırılması ve ticari işbirliğine yönelik bilgi değişimi ortamının yaratılması ile ihtiyaç duyulan ürün siparişlerinin verilmesini amaçlayan, en az yirmi katılımcının yer aldığı, süresi on günü geçmeyen etkinliklerdir.”

80 Anılan düzenlemenin 6. maddesine göre uluslararası fuarın niteliği ise şu şekilde belirlenmektedir: “Bir fuarın uluslararası nitelikte olması ve ‘uluslararası’ unvanının kullanılabilmesi için, fuarın aynı düzenleyici tarafından, aynı isim ve konuda son yedi yıl içerisinde en az üç defa düzenlenmiş olması; ayrıca doğrudan veya dolaylı (temsilcileri kanalıyla) yabancı katılımcı sayısının tüm katılımcı toplamı içerisinde en az yüzde on beşe ulaşması veya yabancı katılımcıya tahsis edilen net metrekare stand alanı büyüklüğünün toplamın en az yüzde onuna ulaşmış olması veya yabancı ziyaretçi sayısının toplam ziyaretçi sayısı içerisinde en az yüzde iki buçuğu bulması gerekmektedir.”

Bir hizmet sektörü olan fuar organizasyonunda üç taraf söz konusudur:

- 1) Fuar mekanları işletmesi,
- 2) Fuar organizatörü kuruluşlar,
- 3) Fuara konu sektör temsilcileri.

90 Fuarcılık hizmetlerinin talep tarafını fuarda ürünlerini sergileyen firmaların sektörleri oluşturmaktadır. Arz tarafında ise fuar organizatörü şirketler bulunmaktadır.

İlgili pazarın tanımlanmasında firmaların karşılaşmış oldukları rekabetçi sınırlar genellikle üç temel kriter ele alınarak ortaya konur. Bunlardan ilki ve en önemlisi talep ikamesi, ikincisi talep ikamesine eşdeğerli etkilerin ortaya çıkması halinde arz ikamesi ve sonuncusu potansiyel rekabettir.

Herhangi bir mal veya hizmetin fiyatında meydana gelen değişiklikten dolayı müşterilerin bir diğer mal veya hizmete yönelmelerini ifade eden talep ikamesi açısından bakıldığında, herhangi bir ihtisas fuarının bir diğeriyle ikame edilemeyeceği açıktır. Herhangi bir sektör için yapılan fuara doğal olarak o sektördeki firmalar katılacaktır. Bir ihtisas fuarının fiyatında veya niteliğinde meydana gelebilecek herhangi bir değişikliğin diğer bir sektör firmaları için tercih edilebilir olması söz konusu değildir.

Her ne kadar müşteriler açısından bir diğer mal veya hizmete yönelmek söz konusu olmasa da, arz ikamesi tanımının ifade ettiği şekliyle üreticiler, bir mal veya hizmetin fiyatındaki değişiklik dolayısıyla o mal veya hizmeti üretmeye başlayabilir. Bu tanım çerçevesinden bakıldığında fuar organizatörü firmaların birden çok sektöre yönelik fuarlar organize edebildiği görülmektedir. Ancak fuar organizasyonu çok ciddi bir tanınmışlık, reklam kampanyası, sektörün çok iyi tanınması gibi bir çok özelliğin birarada yerine getirilmesi neticesinde yapılabilmektedir. Dolayısıyla bir fuar organizatörünün, karlılığın görülmesi neticesinde, daha önce faaliyette bulunmadığı bir sektöre yönelik olarak bir yıl içerisinde başarılı bir fuar organize etmesi, başta katılımcıların ikna edilmesi olmak üzere uygulamada bazı zorluklar içermektedir. Yine de her ne kadar belirli fuarlar bakımından kısa sürede başarılı bir fuar organize etmek zor olsa da, bu durumun giriş engeli olarak nitelendirilebilecek kadar uzun bir süre olmadığı da belirtilmelidir. Bu bağlamda belli sektöre yönelik fuarların diğer bir deyişle "ihtisas fuarları"nın ayrı birer ilgili ürün pazarını oluşturacağına kabul edilmesi gerekmektedir.

120 Bu noktada, bölgesel ve uluslararası nitelikteki fuarların ayrımını da yapmak gerekmektedir. Bölgesel olarak, bölge kalkınmasına katkıda bulunması maksadıyla yapılan fuarlar, bütün ülkeye hitap eden hatta uluslararası nitelikteki ihtisas fuarlarından ayrı olarak değerlendirilmektedir. Önerilmeye konu olan tekstil makinelerine yönelik fuarlar açısından bakılacak olursa, 2008 fuar takvimine göre Denizli, Bursa gibi illerde de tekstil makineleri fuarı düzenlenecek olmasına karşın bölgesel fuarların, nitelik (katılımcı ve ziyaretçilerin profili, büyüklük, vs...) olarak uluslararası nitelikteki fuarlardan ayrı düşünülmesi gerekir. Esasen yukarıda görüldüğü üzere "Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar"da da uluslararası fuarlar ayrı olarak tanımlanmıştır. Bu açıklamalar çerçevesinde, inceleme konusu tekstil makineleri fuarının kapsamı, yapıldığı yer, hitap ettiği ziyaretçi ve katılımcı kitlesi göz önünde bulundurulduğunda, bölgesel fuarlardan farklı olduğu

130 ortaya çıkmakta ve pazar tarifi olarak uluslararası nitelikte fuarların esas alınması gerekmektedir.

Sonuç olarak, sektöre yönelik genel değerlendirmeler neticesinde önaraştırma konusu olayda ilgili pazar, "tekstil makineleri sektörüne yönelik uluslararası nitelikteki ihtisas fuarları" olarak belirlenmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Önaraştırmaya konu fuar organizasyonu faaliyetlerinin yukarıda yer alan nitelikleri dikkate alındığında, ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları"dır.

H.2. Değerlendirme

H.2.1. Hakim Durum Değerlendirmesi

140 Şikayetçinin iddiaları çerçevesinde tespit edilmesi gereken hususlardan biri TÜYAP'ın hakim durumda olup olmadığıdır. Bu değerlendirmenin hem fuar alanı işletmeciliği hem de fuar organizatörlüğünü bakımından yapılması gerekmektedir.

Yukarıda değinildiği üzere, bir hizmet sektörü olan fuar organizasyonunda fuar alanı işletmeciliği, fuar organizatörlüğü ve katılımcı firmalar olmak üzere başlıca üç taraf söz konusudur. Anahtar konumunda olan fuar organizatörü, organizasyona konu fuarı düzenlemek için uygun nitelikte yere sahip olan fuar alanı işletmecisinden mekânı kiralamak suretiyle, fuarda ürünlerini sergilemek isteyen firmalarla fuara katılım için sözleşmeler imzalamaktadır.

150 TOBB tarafından açıklanan verilere göre, yurtiçi fuarları düzenleme konusunda "Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar"a uygun olarak yetki belgesine sahip 157 teşebbüs bulunmaktadır. Her ne kadar başarılı bir ihtisas fuarı organize etmek belirli ölçüde zaman gerektiren bir faaliyet ise de pazara giriş engeli olarak kabul edilebilecek bir durumdan bahsetme olanağı da bulunmamaktadır. Dileyen fuar organizatörünün ilgili alana girmek suretiyle fuar organize etmesi mümkündür ve uygulamada da fuar organizatörleri birden fazla alanda fuar organize etmektedirler. Bu nedenle, mevcut rakiplerin sayısı ve giriş engellerinin olmaması dikkate alınarak fuar organizatörü olarak TÜYAP'ın hakim durumda olmadığı kanaatine varılmıştır.

Fuar alanı açısından bakıldığında, Türkiye'deki belli başlı fuar alanları şunlardır:

160 - İstanbul Dünya Ticaret Merkezi (İDTM): 100.000 metrekarelik alana yayılmıştır ve birbiri ile bağlantısı bulunan 10 adet kapalı fuar salonu bulunmaktadır. Fuar salonları 28.000 metrekarelik açık alan ile çevrili olup daha sonraki yıllarda meydana gelebilecek büyüme düşünülerek kuzeye doğru genişleme alanı bırakılmıştır. Bu salonlardan ilk sekiz salonun işletmeciliği CNR Uluslararası Fuarcılık A.Ş. tarafından, 9. ve 10. hollerin işletmeciliği İDTM tarafından yapılmaktadır.

- TÜYAP İstanbul Sergi Sarayı: İki kat üzerine kurulu bulunan merkez, toplam 7.000 metrekare kapalı alana sahiptir. Toplam 7.000 metrekare olan açık alan ise gezi ve park alanı olarak ayrılmış durumdadır.

08-31/388-129

- TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi: Toplam 141.000 metrekarelik bir alana kurulu olan merkez 44.000 metrekare kapalı, 30.000 metrekare açık fuar alanına sahiptir.
- 170 - İstanbul Hilton Exhibition Center: 6.000 metrekare kapalı alana sahip olan merkezin net sergileme alanı ise 2.000 metrekaredir.
- İstanbul FM Meliha Avni Sözen Kültür Merkezi: 4 kattan oluşan merkezde, 12.600 metrekare fuar alanı bulunmaktadır.
- Ankara ANFA Altınpark Excocenter Fuar Merkezi: Merkez 7.000 metrekare kapalı alana sahiptir.
- İzmir Fuar Alanı: Fuar alanında 14 kapalı sergi alanı bulunmaktadır.
- Antalya Cam Piramit: Toplam 15.000 metrekarelik kapalı bir alan üzerine kurulu olan Cam Piramit, ilave bir tesis yapılarak 18.000 metrekareye ulaşmıştır.
- 180 - Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Uluslararası Fuar Merkezi-İzmit: 82.000 metrekare toplam saha üzerinde tek çatı ve tek katta 35.000 metrekare kapalı alanla ülkemizin en büyük fuar merkezlerinden biridir. Fuar Merkezinde, sergi, kongre, toplantı amaçlı üç ayrı hol bulunmaktadır ve istenildiğinde hepsi tek mekân haline getirilebilmektedir. Binaların yerleşim alanları sırasıyla 14.000, 11.000 ve 8.000 metrekare'dir.
- Antalya 2000 Uluslararası Fuar Merkezi: 60.000 metrekarelik bir alan üzerine kurulan merkez, havaalanına 1, kent merkezine 11 kilometre uzaklıktadır. 12.000 metrekare net stand alanına sahip bulunan merkezin sahip olduğu açık alan ise 39.000 metrekaredir.

190 Yukarıda sayılanlar dışında ilgili ürün pazarı olan tekstil makineleri fuarı pazarında Bursa ve Denizli illerinde de fuar düzenlendiği dikkate alındığında, söz konusu fuarın düzenleneceği alanın özel bir takım nitelikleri taşımasının gerekli olmadığı yeterli büyüklükte bir fuar alanında organize edilmesinin mümkün olduğu ortaya çıkmaktadır.

Görüldüğü üzere, bir ihtisas fuarı olan tekstil makineleri fuarını düzenlemek için gerek İstanbul'da gerekse diğer illerde yeter sayıda fuar alanı bulunmaktadır. Bu nedenle TÜYAP'ın fuar alanı işletmeciliği pazarında hakim durumda olduğunu iddia etmek mümkün değildir. Nitekim fuarcılık sektöründe Kurumca yapılan önceki incelemelerde de makine fuarı gibi fuarlar bakımından, fuar alanı işletmeciliği pazarında hakim durumun söz konusu olmadığı belirlenmiştir.

H.2.2. Genel Değerlendirme

200 Öneri, Danıştay 13. Dairesi'nin 23.11.2007 tarih, 2007/7683 K. sayılı kararı ile Kurul'un 6.10.2005 tarih, 05-65/934-254 sayılı kararının iptali üzerine yapılmıştır. Danıştay'ın iptal kararı, şikayet dilekçesinin ekinde yer alan ve TÜYAP tarafından fuar katılımcılarına gönderilmiş olan bir belgenin pazar üzerindeki etkisinin değerlendirilmemiş olması gerekçesine dayanmaktadır.

Şikayete konu İhtarname'de, TÜYAP tarafından, 2004 yılında Teknik Fuarcılık Yayıncılık Reklamcılık Danışmanlık Ticaret Ltd. Şti. (Teknik Fuarcılık) ile müştereken hazırladıkları fuardan doğan alacakların tahsili için açılan davaların TÜYAP lehine

210 sonuçlanması halinde davalıdan tahsil edilemeyen alacaklar için, davalı şirketin katılımcılardan muhtemel alacaklarına başvurulacağı, söz konusu davaların etkilerinden katılımcıların zarar görmemesi için bu yönde bilgi verildiği belirtilmektedir. İhtarname'de 2006 yılı ve sonrasında yapılacak fuarlara firmaların katılmamaları yönünde bir telkinde bulunulması söz konusu olmayıp, Teknik Fuarcılık firmasının düzenleyeceği fuarlara yönelik olarak gerekli görülen davaların açılacağı bildirilmiştir. Buna ek olarak söz konusu davalarda kullanılmak üzere firmaların sözleşme ve ödeme belgeleri talep edilmiştir. Dolayısıyla İhtarname, katılımcıların TÜYAP ve Teknik Fuarcılık arasındaki davadan ve davanın olası sonuçlarından haberdar edilmesinden ibarettir. Dava dilekçesinde konuya ilişkin olarak, TÜYAP'ın ortada hiçbir mahkeme kararı yokken mahkeme kararı varmış gibi birtakım tehditlerde bulunduğu ve yargılaması devam eden bir dava hakkında Teknik Fuarcılık aleyhinde delil ve belge elde etmeye çalıştığı iddia edilmektedir. Ancak bu yönde bir iddia 4054 Kanun kapsamında değerlendirilemez.

220 Rekabet hukuku açısından, şikayet konusunun Kanun'un 4. ve 6. maddeleri kapsamında yer alıp almadığının belirlenmesi gerekir:

230 TÜYAP'ın katılımcılara göndermiş olduğu İhtarname, tek taraflı bir davranış niteliğini haizdir ve bu davranışın 4. madde kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Esasen 4. madde, birden fazla teşebbüsün gerçekleştirdiği rekabeti sınırlayıcı anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar ile rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki teşebbüs birliği kararlarını konu edinmektedir. Dolayısıyla iptal kararının dayanağını teşkil eden 4. maddenin (d) fıkrasının uygulanabilmesi için, birden fazla teşebbüsün anlaşma veya kararının veya bir teşebbüs birliği kararının mevcudiyeti gerekmektedir. Oysa şikayet dilekçesinin eki olan ihtarname, TÜYAP'ın tek taraflı bir davranışının sonucudur. Bu nedenle söz konusu ihtarnamenin Kanun'un 4. maddesine aykırılığından bahsetmek mümkün değildir.

240 Tek taraflı bir davranışın, 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilmesi, ancak ilgili teşebbüsün hakim durumda bulunduğu tespit edilmesi ile mümkündür. Yukarıda görüldüğü üzere TÜYAP fuar organizatörlüğü pazarında ve tekstil makineleri sektörüne yönelik fuar alanı işletmeciliği pazarında hakim durumda değildir. Nitekim daha önce Kurum'ca yapılan incelemelerde de TÜYAP'ın hakim durumda bulunmadığı tespit edilmiştir: 5.12.2000 tarih, 00-48/508-276 sayılı Kurul Kararı'nda, fuar organizatörlüğü hizmetlerinde CNR, TÜYAP, INTERTEKS gibi önde gelen teşebbüslerin %13-17 arasında değişen pazar paylarına sahip olduğu belirtilmiştir. 26.7.2007 tarih, 07-62/755-270 sayılı Karar'da ise, Türkiye'deki başlıca fuar alanlarının İDTM, TÜYAP İstanbul Sergi Sarayı, İstanbul Hilton Exhibition Center, İstanbul FM Meliha Avni Sözen Kültür Merkezi, Ankara ANFA Altınpark Excocenter Fuar Merkezi, İzmir Fuar Alanı, Antalya Cam Piramit, Interteks Uluslararası Fuar Merkezi-İzmit, Antalya 2000 Uluslararası Fuar Merkezi olduğu ve hepsinin çok sayıda fuara ev sahipliği yaptığı ifade edilmiştir.

250 Öte yandan, dosya mevcudu bilgilere göre, TÜYAP ile olan uyuşmazlığın ardından Teknik Fuarcılık Uluslararası Tekstil Makineleri Fuarı (ITM)'ni CNR Expo'da gerçekleştirmiştir.

08-31/388-129

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre, dosya konusuna yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.